

Stanovisko

Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky k zisteniam uvedeným v jednotlivých častiach materiálu – Existujúce postupy a metodiky dotácií poskytovaných zo štátneho rozpočtu z pohľadu efektívnosti, transparentnosti a účelnosti
(Časť Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky)

Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky (ďalej len „MPRV SR“) má dlhodobé skúsenosti s úspešným, účelným a transparentným poskytovaním dotácií pre subjekty, ktoré nevykonávajú hospodársku činnosť. Poskytovanie dotácií na neehospodárske činnosti je pravidelne kontrolované a auditované zo strany MF SR, NKÚ SR a Orgánu vládneho auditu (ďalej len „OVA“). Tieto inštitúcie sú národnými autoritami v oblasti auditu a kontroly poskytovania a použitia verejných zdrojov. MF SR, NKÚ, OVA pri svojich auditoch a kontrolách doteraz nevyjadrili žiadne vážne pochybnosti voči účelnosti, efektívnosti, správnosti a transparentnosti pri poskytovaní dotácií na neehospodárske účely zo strany MPRV SR.

Analýza ÚSV ROS (ďalej len „analýza“) sa zaoberá poskytovaním dotácií na opeľovaciu činnosť včiel. Analýza hodnotí proces poskytovania dotácie na predmetný účel. V závere analýzy sa uvádza: „Na základe analýzy dotácií MPRV SR možno konštatovať, že dotačná schéma je relatívne negatívneho charakteru z ekonomického hľadiska a jej transparentnosť dosahuje taktiež výraznú nespokojnosť“. Podľa MPRV SR zistenia a odporúčania boli koncipované na základe nedostatočných znalostí a informácií o problematike opeľovacej činnosti včiel a celkového procesu poskytovania dotácií na neehospodárske účely v podmienkach MPRV SR. MPRV SR by privítalo, aby tak závažná problematika, ktorá má vo verejnosti veľký ohlas, bola pred jej spracovaním detailne prekonzultovaná za účasti všetkých zainteresovaných strán.

MPRV SR nesúhlasí so zisteniami uvedenými spracovateľom a predkladateľom materiálu. Vzhľadom na obsah zistení a odporúčaní považujeme za nutné najprv objasniť čo je opeľovacia činnosť včiel, predstaviť právny základ a proces poskytovania dotácií na opeľovaciu činnosť:

Čo je opeľovacia činnosť

Včelárstvo je neoddeliteľnou časťou národného hospodárstva. Jeho veľký význam je najmä v opeľovaní poľnohospodárskych plodín, ovocných stromov, bobuľovín a lesných kultúr a taktiež zeleniny. Opeľovacia činnosť včiel preukázateľne zvyšuje úrodnosť poľnohospodárskych kultúr, čím výrazne prispieva ekonomike ich pestovania.

Okrem opeľovacej činnosti včiel veľkým prínosom pre národné hospodárstvo je produkcia medu, vosku, včelej materskej kašičky, peľu, propolisu a jedu. Tieto produkty majú veľký význam pre výživu ľudí, slúžia ako surovina pre výrobu liečiv, kozmetiky a niektoré ďalšie odvetia priemyslu.

Včely spotrebujú pre svoju výživu a rozmnožovanie veľa peľu a nektáru. Získavajú ho z kvetov rastlín. Žijú vo veľkých spoločenstvách a majú výrazné pudové vlastnosti. Význam včiel pre opeľovaciu činnosť zvyšuje skutočnosť, že počet včiel sa starostlivosťou človeka môže zvyšovať a cieľavedome usmerňovať, najmä premiestňovaním včelstiev za kvitnúcimi rastlinami. Plody samoopelivých rastlín sú biologicky menej životaschopné ako plody rastlín, ktoré sa opeľujú peľom rastlín toho istého druhu.

Stručný opis opatrenia:

Poskytovanie dotácie na opeľovacu činnosť včiel je poskytnutie dotácie na existenciu včelstva. V prípade opeľovacej činnosti ide o dlhodobé opatrenie, ktoré MPRV SR implementuje niekoľko desiatok rokov. V rámci tohto opatrenia vystupujú ako žiadatelia dve organizácie včelárov Slovenský zväz včelárov a Slovenskí včelári. V oboch prípadoch ide o občianske združenia, ktoré spolu združujú cca 18 tis. včelárov a viac ako 280 tis. včelstiev. O dotáciu môže požiadať akýkoľvek oprávnený žiadateľ (o tom nižšie). Z hľadiska administratívy nie je možné, aby žiadateľom bol včelár. Počet včelstiev sa určuje k 31. 5. daného roka (po prezimovaní).

Právny základ

- A) Poskytovanie dotácií v rezorte pôdohospodárstva a rozvoja vidieka upravuje zákon č. 280/2017 Z. z. o poskytovaní podpory a dotácie v pôdohospodárstve a rozvoji vidieka a o zmene zákona č. 292/2014 Z. z. o príspevku poskytovanom z európskych štrukturálnych a investičných fondov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 280/2017“). Tento zákon rámcovo určuje okruh oprávnených žiadateľov, oprávnené účely, podmienky poskytnutia dotácie a vyhodnotenie žiadosti.
- B) Podmienky definované v zákone č. 280/2017 sú bližšie špecifikované vo Výnose Ministerstva pôdohospodárstva a rozvoja Slovenskej republiky z 5. mája 2011 č. 536/2011 - 100 o podrobnostiach pri poskytovaní podpory v pôdohospodárstve a pri rozvoji vidieka v znení neskorších predpisov (ďalej klen „výnos“). Oznámenie o schválení výnosu je zverejnené v zbierke zákonov <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2011/144/>. V zbierke zákonov sú zverejnené aj oznámenia o schválení všetkých noviel výnosu. Výnos a jeho novely sú taktiež zverejnené vo Vestníku MPRV SR a na webovom sídle MPRV SR <https://www.mpsr.sk/index.php?navID=47&SID=220&navID2=1408>.

Z uvedeného vyplýva, že legislatívny rámec poskytovania dotácií je verejne dostupný na viacerých webových sídlach a potenciálni žiadatelia nemajú problém s prístupom k uvedenému právnym normám.

Výnos definuje:

- 1) Oprávnených žiadateľov;
- 2) Účely požitia dotácie;
- 3) Výšku dotácie;
- 4) Oprávnené náklady, výdavky alebo straty;
- 5) Podmienky poskytnutia dotácie;
- 6) Prílohy k žiadosti.

Podmienky vo výnose pre opeľovacu činnosť:

- Pre opeľovacu činnosť je z výnosu jasné, že oprávneným žiadateľom je občianske združenie, nezisková organizácia, nadácia, užívateľ poľovného revíru, poľovnícka organizácia, účelové zariadenie cirkvi a náboženskej spoločnosti, ak je právnickou osobou, Slovenská poľovnícka komora, Slovenská poľnohospodárska a potravinárska komora, Slovenská lesnícka komora.
- Výška dotácie je stanovená do 4 eur na jedno včelstvo.
- Podmienky poskytnutia dotácie určujú spôsob predkladania žiadosti a spôsob vyhodnocovania žiadosti. Výnos umožňuje, aby konečným prijímateľom dotácie na opeľovacu činnosť bol aj člen

žiadateľa, ktorý nevykonáva hospodársku činnosť (t. z. včelár-nepodnikateľ člen včelárskej organizácie).

- Výnos definuje aj rozsah príloh, ktoré musí žiadateľ o poskytnutie dotácie na opeľovacu činnosť doložiť.

Proces poskytovania dotácie na opeľovacu činnosť

Popis opatrenia:

- V rámci opeľovacej činnosti **sú podporené všetky včelstvá**, ktoré žiadatelia uvedú v žiadosti, sú registrované v Centrálnej evidencii hospodárskych zvierat (ďalej len „CEHZ“) a sú chované včelármi –nepodnikateľmi.
- Podporené je každé oprávnené včelstvo v sadzbe do 4 eur. Konkrétna sadzba na včelstvo sa určí na základe limitu výdavkov a verifikovaného počtu oprávnených včelstiev.
- MPRV SR získa údaj o počte oprávnených včelstiev až na základe verifikácie údajov uvedených v žiadostiach.

Proces:

- O alokácii finančných prostriedkov rozhoduje Porada vedenia ministerstva (ďalej len „PVM“). Na základe uznesenia PVM minister rozhoduje o limite výdavkov na opeľovacu činnosť.
- Na základe schváleného limitu výdavkov vypíše MPRV SR výzvu na predkladanie žiadosti, ktorú zverejňuje na svojom webovom sídle (napr. pre rok 2020 <https://www.mpsr.sk/opelovacia-cinnost-vciel-2020/1405-220-1405-15026/>)
- Výzva obsahuje nasledovné informácie:
 - Informáciu o právnom predpise podľa ktorého sa výzva vypisuje;
 - Identifikácia Oprávneného žiadateľa;
 - Termín na predkladanie žiadosti;
 - Účel poskytovania dotácie;
 - Spôsob predkladania žiadosti;
 - Informáciu k vyplňaniu žiadosti;
 - Limit výdavkov určený na predmetnú výzvu;
 - Spôsob získania informácií o výzve.

Výzva obsahuje aj vzory príloh, takže žiadatelia majú k dispozícii presné a komplexné informácie.

- Na základe zverejnenej výzvy predkladajú oprávnení žiadatelia žiadosť, ktorá je posúdená odbornými útvarmi MPRV SR z hľadiska formálnej aj vecnej správnosti. K žiadosti vypracováva odborné stanovisko sekcia poľnohospodárstva (odbor živočíšnej výroby), ktorá verifikuje počty včelstiev na základe údajov v CEHZ.
- Žiadosť je následne prerokovaná Komisiou MPRV SR na prerokovanie žiadostí o podporu v pôdohospodárstve a pri rozvoji vidieka (ďalej len „komisia“). Činnosť a kompetencie komisie upravuje štatút komisie, ktorý je spolu s jeho dodatkami zverejnený na webovom sídle MPRV SR <https://www.mpsr.sk/index.php?navID=47&sID=220&navID2=1409>
- Zo zasadnutia komisie sa vypracováva záznam, v ktorom komisia predkladá ministrovi návrh na poskytnutie dotácie. O poskytnutí dotácie rozhoduje minister.

- Po rozhodnutí ministra sa uzatvárajú prijímateľmi zmluvy o poskytnutí dotácie, ktoré sú zverejnené v Centrálnom registri zmlúv (ďalej len „CRZ“) napr. opeľovacia činnosť včiel 2020: <https://www.crz.gov.sk/zmluva/5311455/> a <https://www.crz.gov.sk/zmluva/5311145/>.
- Na základe účinných zmlúv sú realizované platby na účty žiadateľov. Žiadatelia zabezpečujú výplatu dotácie na opeľovacu činnosť pre jednotlivých včelárov-nepodnikateľov na včelstvá, ktoré boli ministerstvom verifikované ako oprávnené.
- Prijímatelia dotácie zúčtovávajú dotáciu v termíne do 15. 4. nasledujúceho roka.
- MPRV SR uvádza údaje o skutočne poskytnutých dotáciách na opeľovacu činnosť na svojom webovom sídle po verifikovaní zúčtovania a schválení záverečného účtu kapitoly napr. <https://www.mpsr.sk/poskytnute-narodne-podpory-2019/1343-220-1343-15805/>. O poskytnutých dotáciách MPRV SR vypracováva aj dataset, ktorý je súčasťou otvorených dát a MPRV SR taktiež každoročne poskytuje údaje pre potreby zverejňovania v Module dotačných schém. Informácie o poskytnutých dotáciách na opeľovacu činnosť zverejňuje MPRV SR aj v Centrálnom registri projektov (ďalej len „CRP“). Dostupnosť týchto údajov pre MNO nevieme posúdiť, nakoľko väčšinu z uvedených portálov nespravuje MPRV SR. Štruktúru údajov v Module dotačných schém neurčuje MPRV SR. MPRV SR má za to, že z hľadiska transparentnosti pri opeľovacej činnosti poskytuje všetky potrebné údaje. Ak spracovateľ materiálu nepokladá zverejňovanie všetkých relevantných informácií o čerpaní dotácií na opeľovacu činnosť včiel v CRZ, CRP na webovom sídle MPRV SR, v datasete a v Module dotačných schém za preukázanie transparentnosti, bude potrebné z centrálnej úrovne určiť spôsob na štruktúru zverejňovaných údajov, aby bola naplnená požiadavka na transparentnosť.
- Pri opeľovacej činnosti nie sú vzhľadom na charakter opatrenia žiadne zamietnuté alebo neschválené žiadosti oprávnených žiadateľov. Pri jednotlivých žiadostiach dochádza len ku korekcii oprávnených nákladov, takže zistenie poukazujúce na nezverejňovanie neschválených žiadostí vyplýva z nedostatočných informácií o procese poskytovania dotácií na opeľovacu činnosť včiel na strane spracovateľa analýzy.

Zhrnutie:

MPRV SR má za to, že predkladateľ materiálu dospel k záverom na základe nedostatočnej sumy informácií a znalostí o opeľovacej činnosti včiel a procese poskytovania dotácií na predmetný účel v podmienkach MPRV SR. Privítali by sme, aby spracovateľ resp. predkladateľ materiálu sa bližšie oboznámil s riešenou problematikou a k relevantnosť zistení a odporúčaní by sa mohla pred ich zverejnením byť prekonzultovaná aj s MPRV SR.

MPRV SR vníma priestor na zlepšenie procesu poskytovania dotácií v svojej gescii a privíta centrálnu usmernenia, ktoré by zjednocovali procesy poskytovania dotácií v jednotlivých rezortoch a unifikovali zverejňované informácie.

II. Návrhy ÚSV ROS v oblasti poskytovania dotácií

V tejto časti spracovateľ a predkladateľ materiálu uvádza návrhy, ktoré majú viesť k zvýšeniu transparentnosti a objektívnosti pridelovania verejných zdrojov.

V podmienkach MPRV SR, ktoré nedisponuje takým množstvom odbornovo-administratívnych kapacít pre oblasť poskytovania dotácií, aby mohlo zabezpečiť všetky navrhované postupy, bude predkladaný súbor znamenať najmä zvýšenie administratívnej záťaže.

Vzhľadom na účely a štruktúru prijímateľov dotácií v podmienkach MPRV SR, by sme privítali možnosť osobitného nastavenia procesu. Oblasť pôdohospodárstva a rozvoja vidieka je z dôvodu špecifík osobitne riešené aj pri fondoch EÚ a štátnej pomoci.

MPRV SR navrhuje, aby namiesto budovania centrálného registra, ktorý nepodchytí celý proces, sa navrhovateľ zamerlal na vytvorenie informačného systému, ktorý by integroval údaje z verejných registrov nevyhnutné na poskytnutie dotácie a digitalizoval celý proces poskytovania dotácií. Mohlo by ísť o obdobu ITMS príp. o integráciu dotačných modulov do ITMS. V rámci tohto informatizačného prostredia by bolo možné nastaviť jednotnú štruktúru požadovaných údajov a výstupov a nevznikali by rozdiely medzi jednotlivými rezortmi.

Záver:

MPRV SR vyjadruje presvedčenie, že tento podklad prispeje k objektívnejšiemu zhodnoteniu poskytovania dotácií na opeľovacu činnosť včiel. MPRV SR privíta možnosť konzultácií k predmetnej problematike s cieľom pochopenia špecifík rezortu a optimalizácie nastavenia procesu poskytovania dotácií na neehospodárske účely.